

Czy szpitalne komisje etyczne są nam potrzebne?

M. Czarkowski

* Klinika Chorób Wewnętrznych I Endokrynologii WUM –
Warszawa

**Ośrodek Bioetyki Naczelnej Rady Lekarskiej

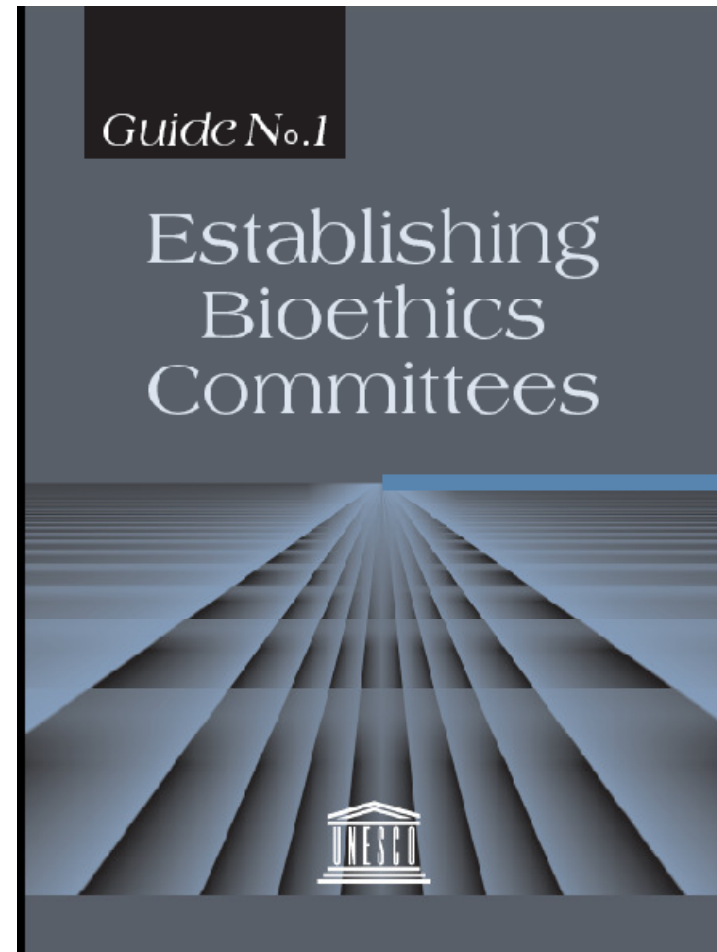
Konferencja - „**Konflikty między opinią lekarza i wolą pacjenta**
– **czy są nam potrzebne szpitalne komisje etyczne?**”

26 września 2009 Kraków

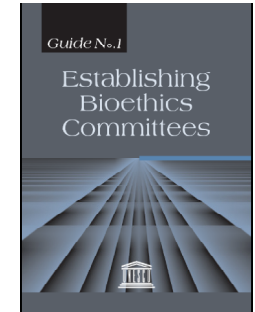
System komisji etycznych wg zaleceń UNESCO

NIL

- Komisje bioetyczne opiniujące projekty eksperymentów medycznych

Zadania SKE

- Ochrona decyzji pacjentów posiadających prawną i faktyczną kompetencję do decydowania o sobie
 - Prawo do wyrażenia zgody lub rezygnacji z proponowanego leczenia
- Ochrona przed prawną odpowiedzialnością instytucji (i zatrudnionych w niej osób), która powołała SKE

Zadania SKE:

- Potwierdzają potrzebę leczenia pacjenta wbrew jego woli w sytuacji zagrożenia życia (pod warunkiem, że SKE uzna, iż pacjent został uprzednio należycie poinformowany o swojej sytuacji zdrowotnej i potrzebie leczenia; proponowane leczenie w znaczący sposób poprawi stan chorego oraz istnieją uzasadnione podstawy do przypuszczenia, że po leczeniu chory będzie skłonny wyrazić akceptację dla przedsięwziętej metody leczenia)
- Zezwalają na zatajenie przed chorym informacji, która powinna zostać ujawniona w procedurze świadomej zgody na leczenie, jeśli SKE uzna, że ujawnienie tej informacji mogłoby spowodować poważną szkodę dla fizycznego lub psychicznego zdrowia pacjenta
- Zezwalają na ujawnienie informacji medycznych wbrew woli pacjenta w celu ochrony zdrowia publicznego lub zdrowia osób trzecich
- Zezwalają na wgląd do dokumentacji pacjenta w celu przeprowadzenia kontroli w tym oceny jakości pracy instytucji sprawującej opiekę nad chorym.

Zadania SKE:

- Przyczyniają się do osiągnięcia celów terapeutycznych poprzez ułatwianie rozwiązywania konfliktów w pełnej szacunku atmosferze na drodze uczciwej i kompleksowej dyskusji
- Pomagają instytucjom w kształtowaniu polityki i działań praktycznych, tak aby były zgodne z najwyższymi standardami etycznymi
- Ułatwiają poszczególnym osobom rozwiązywanie współczesnych i przyszłych dylematów moralnych poprzez edukację w zakresie etyki medycznej

Zadania SKE:

- Opracowywanie lokalnych zaleceń dla powołującej komisję instytucji w oparciu o krajowe i zawodowe kodeksy i wytyczne (jeśli takie istnieją)
- Edukacja w zakresie etyki dla lekarzy i pracowników z innych zawodów medycznych zatrudnionych w danej placówce
- Doradztwo etyczne w poszczególnych przypadkach klinicznych podejmowanym na życzenie lekarza.

Ustawa o Prawach pacjenta (...)

- Prawo pacjenta do świadczeń zdrowotnych
- Prawo pacjenta do informacji
- Prawo pacjenta do tajemnicy informacji z nim związanych
- Prawo pacjenta do wyrażenia zgody na udzielenie świadczeń zdrowotnych
- Prawo do poszanowania intymności i godności pacjenta
- Prawo pacjenta do dokumentacji medycznej
- Prawo pacjenta do zgłoszenia sprzeciwu wobec opinii albo orzeczenia lekarza
- Prawo pacjenta do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego
- Prawo pacjenta do opieki duszpasterskiej
- Prawo pacjenta do przechowywania rzeczy wartościowych w depozycie

Komisja Etyczna przy Krajowej Radzie Transplantacyjnej

- Opiniuje zasadność i dopuszczalność pobrania komórek, tkanek lub narządu od żywego dawcy na rzecz osoby niebędącej krewnym w linii prostej, rodzeństwem, osobą przysposobioną lub małżonkiem.

Admissions and Policy Committee of the Seattle Artificial Kidney Center at Swedish Hospital

- Seattle
- 1962
- Belding Scribner
- Skład komisji: prawnik, gospodyni domowa, pastor, urzędnik stanowej administracji, działacz związkowy, bankier, chirurg.
- Kryteria: wysokość zarobków, płeć, stan cywilny, wartość, zawód, poziom wykształcenia, liczba dzieci, czy praktykujący wierzący, potencjał rehabilitacyjny.

Argumenty za zasadnością powołania SKE:

- Akceptowanie przez ustawodawcę roli komisji etycznych w rozstrzyganiu trudnych zagadnień etycznych,
- Powszechna świadomość istnienia sytuacji konfliktowych, z którymi nie potrafiono sobie poradzić,
- Obecność SKE w niektórych polskich szpitalach.

- ▾ O Centrum
- ▾ Struktura Szpitala
- ▾ Dla Pacjentów i Rodziców
 - ▾ W szpitalu
 - ▾ Prawo
 - ▾ Czas wolny
 - ▾ Duszpasterstwo
 - ▾ Gastronomia
 - ▾ Kąciki do przewijania
 - ▾ Odwiedziny
 - ▾ Telefony
 - ▾ Biblioteka
 - ▾ Hotel "Patron"
 - ▾ Ułatwienia dla osób niepełnosprawnych
 - ▾ Parkingi

Dla Pacjentów i Rodziców >> Prawo >> [Komitet Doradczy Etyki Klinicznej](#) Szukaj: >>

<< [powrót](#)

Komitet Doradczy Etyki Klinicznej

Od 2006 roku w Instytucie „Pomniku - Centrum Zdrowia Dziecka” działa Komitet Doradczy Etyki Klinicznej. Został powołany przez Radę Naukową – za zgodą Dyrektora Naczelnego, w składzie wybranym przez Radę Ordynatorów.

Członkami Komitetu są:
Dr Hab. Tomasz Dangel
Prof. Ryszard Grenda
Prof. Danuta Perek
Prof. Marcin Roszkowski
Lek. Przemysław Łaniewski-Wołk

Jest to pierwszy taki komitet w Kraju.

Celem naszego działania jest służyć radą i pomocą pacjentom, ich rodzinom oraz lekarzom, zawsze ilekroć podczas leczenia u nas pojawiły się problemy etyczne, których sami nie mogą rozwiązać.

Nasza działalność ma charakter doradczy i dotyczy wyłącznie aspektów etycznych, a nie prawnych.

Co utrudnia tworzenie SKE?

- Nieznany stosunek środowiska, medycznego do idei powołania SKE,
- Zanikająca (?) tradycja zwracania się po radę w trudnych i skomplikowanych przypadkach
- Brak wzorców działania,
- Brak przepisów,
- Brak źródeł i zasad finansowania,

Jak powołać SKE?

- Powołuje dyrektor placówki, w której istnieje potrzeba działania SKE (szpital, dom dla przewlekle chorych, inne).
- Regulamin jedynym źródłem reguł działania SKE.

Od czego zależy jakość pracy
SKE?

Kiedy SKE będą dobrze realizować
swoją misję?

Konieczne określenie:

- Zakresu działania SKE,
- Preferowanego typu i rangi konsultacji,
- Składu i kwalifikacji członków SKE,
- Sposób przeprowadzania konsultacji,
- Struktur organizacyjnych SKE,
- Metodyki pracy SKE,
- Metod doskonalenia umiejętności i poszerzania wiedzy członków SKE,
- Źródeł i sposobu finansowania SKE.

Sposób określania zadań SKE

- Szczegółowy
- Ogólny

Zakres działania SKE

- Opinie w jednostkowych przypadkach konfliktów etycznych
- Szkolenie personelu placówki
- Opracowanie wytycznych i stanowisk o charakterze ogólnym

Określenie preferowanego typu konsultacji etycznej

- Metoda autorytatywna
- Doradztwo

Określenie rangi konsultacji etycznej

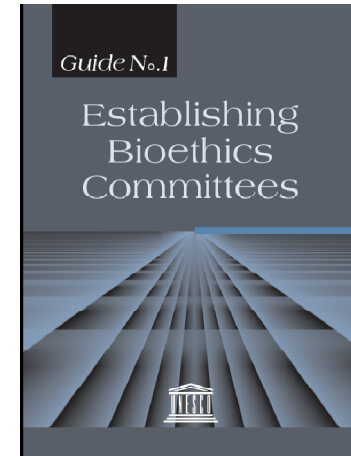
- Obowiązek postępowania zgodnie z treścią konsultacji
- Konsultacja pełni rolę pomocniczą przy ustalaniu dalszego sposobu rozwiązywania problemu etycznego

Inne narzędzia SKE

- Opracowanie stanowiska lub zaleceń o charakterze ogólnym (dotyczący danego problemu etycznego)

Skład SKE

- Bioetycy
- Lekarze (jakie specjalności?)
- Pielęgniarki
- Specjaliści od oceny ryzyka (chodzi o ocenę ryzyka związanego z przeprowadzaniem i/lub zaniechaniem procedur medycznych),
- Prawnicy (wyspecjalizowani specjaliści od prawa medycznego)
- Pracownicy socjalni sprawujący opiekę nad pacjentami
- Duchowni
- Laicy, reprezentanci lokalnej społeczności.

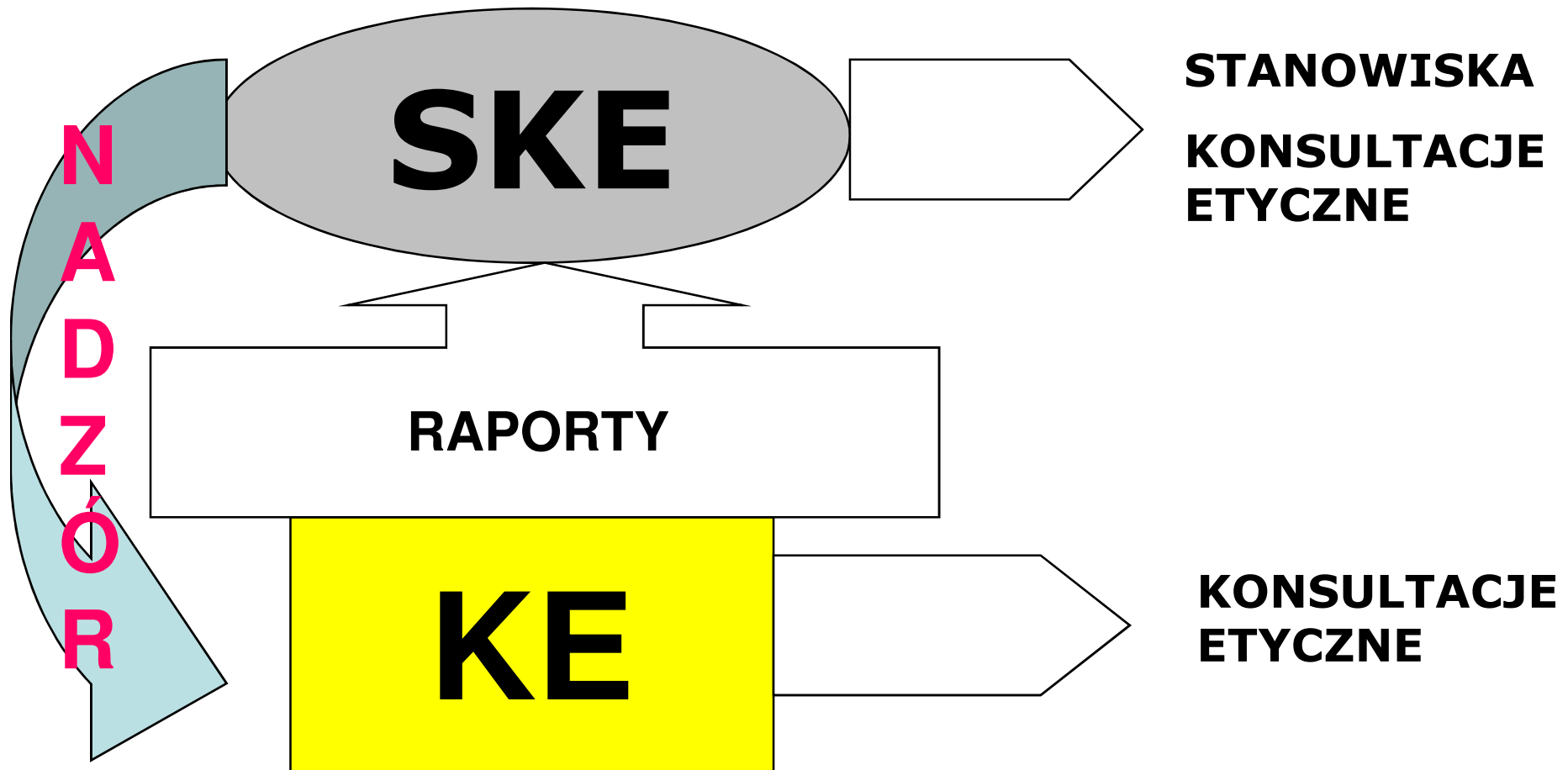
Skład SKE

- Dostosowany do zadań?
- Dostosowany do typu instytucji?
- Czy większość powinni stanowić lekarze?
- Niezbędne kwalifikacje zawodowe i etyczne

Sposób przeprowadzania konsultacji

- Konsultacje SKE w pełnym składzie
- Konsultacje podkomisji tworzonych na bazie SKE
- Konsultacje szpitalnych konsultantów etycznych.

Czy możliwe jest łączne stosowanie obu metod?

Metodyka pracy:

- Kto może zwracać się z prośbą o konsultację?
- Kiedy jawność działania, a kiedy poufności postępowania?
- Zasady obradowania SKE
- Sposób akceptacji treści konsultacji?
- Forma konsultacji (pisemna).
- Niezawisłość działania, konflikt interesów.

Metody doskonalenia umiejętności i poszerzania wiedzy członków SKE

- Jaki szczegółowy zasób wiadomości powinni posiadać członkowie SKE?
- Kto będzie odpowiadał za edukację i trening członków SKE?
- Kto będzie finansował koszty takiego kształcenia i treningu?

Zasady finansowania SKE

- Jakie będą koszty?
- Kto finansuje?

Czy komisja bioetyczna może pełnić rolę SKE?

- Odmienny schemat organizacyjny.
- Trudności w kontaktowaniu się z pacjentami, ich rodzinami i personelem szpitala.
- Nadmierne obciążenie pracą w przypadku uczelnianych KB.
- Brak wykwalifikowanych kandydatów na członków SKE.

Od czego zależy jakość pracy SKE?

- Od jakości przepisów określających zasady powoływania, finansowania i tryb działania SKE,
- Od poziomym wykształcenia i morale członków SKE,
- Od nastawienia środowiska medycznego do SKE.

